

Sygn. akt *I ACa 51/19*

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2019 r.

**Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny**

w składzie:

Przewodniczący: Ryszard Marchwicki

Sędziowie: Piotr Górecki /spr./

Jerzy Geisler

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **w P.**

przeciwko **A. W. (1)**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 13 sierpnia 2018 r. sygn. akt XVIII C 522/18

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda 4050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Piotr Górecki Ryszard Marchwicki Jerzy Geisler

Sygn. akt IACa 51/19

## UZASADNIENIE

Powód (...) wniósł przeciwko pozwanej A. W. (1) o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowę o częściowy podział majątku wspólnego, zawartą między dłużnikiem Z. W. i pozwaną na podstawie której przekazał on na wyłączną własność żonie A. W. (1) nieruchomości w L. przy ul. (...), o wartości 350.000 zł, z pokrzywdzeniem wierzyciela oraz nakazanie pozwanej znoszenia egzekucji z tej nieruchomości, która wraz z należnością główną i kosztami wynosi 221.472,09 zł.

W uzasadnieniu powód podał, że przysługuje mu wobec dłużnika wierzytelność z tytułu zaległości składkowych na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, jak również z tytułu składek na (...) i (...) Postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, nie przyniosło rezultatu. Powód nadmienił, że za okres od stycznia 2005 r. do kwietnia 2014 r. wystawił szereg tytułów wykonawczych

za powyższe zaległości składkowe. W chwili zawarcia umowy o podział majątku Z. W. wiedział o ciążyącym na nim zobowiązaniu.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwana zarzuciła, że żadna decyzja dotycząca zadłużenia z tytułu składek ubezpieczeniowych jej męża nigdy nie została jej skutecznie doręczona oraz nie została doręczona dłużnikowi informacja o wysokości zadłużenia i jego podstawach faktycznych i prawnych. Zarówno pozwana jak i dłużnik o ww. dokumentach uzyskali wiedzę dopiero w chwili skierowania do męża pozwanej postępowania egzekucyjnego. W 2015 roku z uwagi na problemy rodzinne, mąż pozwanej zdecydował się dokonać podziału majątku wspólnego, darując na rzecz pozwanej swój udział. Działanie to nie było jednak podyktowane chęcią wyzbycia się majątku przez dłużnika, albowiem nie miał on wówczas żadnej wiedzy na temat zadłużenia w stosunku do powoda.

Wyrokiem z dnia 13 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uwzględnił powództwo uznając umowę o częściowym podziale majątku wspólnego z 27 maja 2015 r., zawartą pomiędzy pozwaną a dłużnikiem Z. W., na podstawie której pozwana nabyła na wyłączną własność nieruchomości położoną w L. przy ulicy (...), stanowiącą działkę o powierzchni 0,0640 ha, zapisaną w księdze wieczystej nr (...) oraz ustanowiła na rzecz dłużnika Z. W. nieodpłatne i na czas nieokreślony prawo jej użytkowania (akt notarialny sporządzony przed notariuszem (...) D. D. w P., Rep. A. nr (...)) za bezskuteczną w stosunku do powoda i zezwolił powodowi na przeprowadzenie egzekucji z tej nieruchomości w celu zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności w wysokości 221.472,09 zł. Nadto orzekł o kosztach postępowania (sygn. Akt XVIII C 522/18).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Dłużnik Z. W. od 1 kwietnia 1980 r. do 2017 r. prowadził jednoosobową działalność gospodarczą z zakresu usług transportowych. Nie opłacał jednak składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz na (...)i (...) od stycznia 2005 r. Za okres od stycznia 2005 r. do kwietnia 2016 r. powód wystawił tytuły wykonawcze na zaległości składkowe dłużnika. Umową o częściowy podział majątku wspólnego z dnia 27 maja 2015 r., Repertorium A nr (...) zawartej przed notariuszem dłużnik Z. W. przekazał na własność małżonka – pozwanej - majątek w postaci nieruchomości gruntowej położonej w L. przy ul. (...), stanowiącej działkę o pow. 0,0640 ha z ustaleniem na rzecz dłużnika Z. W. nieodpłatnego i na czas nieokreślony prawa użytkowania (dożywocia), dla której to nieruchomości jest prowadzona księga wieczysta przez Sąd Rejonowy (...) w P. o nr (...), o łącznej wartości 350.000 zł (§ 3, § 4 i § 6 umowy). Strony umowy oświadczyły, że z tytułu niniejszego częściowego podziału majątku wspólnego, nie dochodzi między nimi do żadnych spłat ani dopłat oraz stwierdziły, że z powyższego tytułu nie roszczą do siebie pretensji, nie wysuwają wobec siebie żadnych roszczeń (§ 5 umowy). W chwili zawarcia tej umowy pozwana pozostawała w związku małżeńskim z Z. W.. Zarówno pozwana jak i dłużnik nadal zamieszkują wraz z córką A. W. (2) w L. przy ul. (...).

Powód prowadził w stosunku do dłużnika Z. W. i jego małżonki-pozwanej A. W. (1) - postępowanie wyjaśniające wszczęte zawiadomieniem z dnia 24 maja 2016 r. mające na celu stwierdzenie wysokości zadłużenia dłużnika. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania wyjaśniającego z dnia 24 maja 2016 r. zostało doręczone dłużnikowi i jego żonie - pozwanej A. W. (1) - w dniu 30 maja 2016 r. na ich adres zamieszkania.

Pismem z dnia 13 czerwca 2016 r. zawiadomiono dłużnika i pozwaną o zakończeniu postępowania dowodowego. W piśmie wskazano, że został wyznaczony 7-dniowy termin, licząc od dnia otrzymania zawiadomienia, na wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, (...) i (...). W decyzji powoda z dnia 9 sierpnia 2016 r. wskazano zadłużenie z tytułu składki na ubezpieczenie społeczne za okres od stycznia 2005 r. do kwietnia 2016 r., składki na ubezpieczenie zdrowotne za okres od stycznia 2005 r. do kwietnia 2016 r., jak również składki na (...) za okres od stycznia 2005 r. do lutego 2011 r. w łącznej wysokości 176.635,54 zł.

Decyzja z dnia 9 sierpnia 2016 r. została skutecznie doręczona dłużnikowi Z. W. i pozwanej w trybie podwójnego awizo na adres ich zamieszkania.

Pismem dłużnika, które wpłynęło do powoda w dniu 28 lipca 2017 r., dłużnik zwrócił się o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, (...) i (...) oraz odsetek jakie zostały naliczone od nieuregulowanych przez niego składek. Pismem z dnia 1 sierpnia 2017 r. powód wezwał dłużnika do uzupełnienia wniosku poprzez wypełnienie i odesłanie załączonych formularzy w terminie 7 dni pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania. Pismem z dnia 22 sierpnia 2017 r. powód poinformował dłużnika, iż jego wniosek o umorzenie należności z tytułu składek został pozostawiony bez rozpoznania, ponieważ w wyznaczonym terminie dłużnik nie przedłożył wypełnionych formularzy.

W oparciu o tytuły wykonawcze wszczęto postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji okazało się bezskuteczne. Dłużnik nie posiadał bowiem rachunków bankowych, nie miał żadnego zatrudnienia oraz nie pobierał innych świadczeń. Dłużnik Z. W. posiadał pojazdy mechaniczne: S. (...) rok produkcji 1984 rok, V. (...) rok produkcji 1993 rok i samochód marki S. (...) rok produkcji 2004 rok we wspólności majątkowej małżeńskiej. Wartość tych pojazdów jest jednak niższa, aniżeli wymagana do wpisu zastawu skarbowego.

Dłużnik Z. W. aktualnie uzyskuje świadczenia emerytalne. Od października 2017 r., przez powoda potrącana jest miesięcznie ze świadczenia emerytalnego dłużnika kwota w wysokości 730,50 zł tytułem zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie. Potrącenia dokonywane miesięcznie ze świadczenia emerytalnego dłużnika zostały uwzględnione przez powoda w rozliczeniu konta dłużnika. Wpłaty dokonane przez dłużnika były dokonywane od marca 2018 r. do lipca 2018 r.

W toku procesu, tj. od 25 kwietnia 2018 r. do dnia 24 lipca 2018 r., dłużnik dokonał spłaty na rzecz powoda w łącznej kwocie 3.000 zł.

Wierzytelności przysługująca powodowi w łącznej kwocie 221.472,09 zł, obejmuje należność główną z tytułu niespłaconych przez dłużnika składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, (...) i (...) oraz odsetek, kosztów egzekucyjnych i kosztów upomnienia.

W toku procesu dłużnik wniosł o rozłożenie na raty należności z tytułu składek oraz o ich umorzenie. Dłużnik oprócz zadłużenia w stosunku do (...) posiada także zadłużenie w stosunku do (...).

Sąd Okręgowy w Poznaniu wskazał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie, albowiem wszystkie przesłanki skargi paulińskiej uregulowanej w art. 527 § 1 k.c. zostały spełnione. Kwestie tą szczegółowo sąd I instancji omówił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. O kosztach postępowania pierwszo-instancyjnego sąd ten obciążył pozwaną na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelacje od powyższego wyroku wniosła pozwana podnosząc dwa zarzuty, a mianowicie:

1) naruszenie art. 233 k.p.c. „poprzez niewłaściwe uznanie, iż zeznania pozwanej oraz świadka Z. W. były niewiarygodne w części w jakiej wskazali, że pozwana nie miała wiedzy w zakresie zadłużenia składowego męża, a także tego, iż dokonany podział majątku wspólnego wynikał wyłącznie z woli zabezpieczenia pozwanej na wypadek choroby lub śmierci Z. W. (...)”,

2) naruszenie art. 527 k.c. „poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że czynność prawna polegająca na zawarciu dnia 27maja 2015 r. umowy o częściowy podział majątku wspólnego została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, w sytuacji, gdy w chwili przeprowadzenia podziału majątku wierzytelność powoda nie była stwierdzona (...)”.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

Powód wniósł z kolei o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Apelacja nie była zasadna. Sąd odwoławczy podzielił ustalenia faktyczne sądu I instancji i tym samym przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia. Co do zarzutów apelacyjnych.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. Na wstępie trzeba przypomnieć, że zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w przywołanym wyżej przepisie, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału” a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Niewątpliwie tak rozumianej zasady swobodnej oceny dowodów sąd I instancji nie naruszył, bowiem przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób prawidłowy, a następnie tak zebrane dowody - prawidłowo ocenił. Autor apelacji upatrywał naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów poprzez niewłaściwe uznanie, iż zeznania pozwanej oraz świadka Z. W. były niewiarygodne w części w jakiej wskazali, że pozwana nie miała wiedzy w zakresie zadłużenia składowego męża, a także tego, iż dokonany podział majątku wspólnego wynikał wyłącznie z woli zabezpieczenia pozwanej na wypadek choroby lub śmierci Z. W.. Przede wszystkim trzeba podzielić ocenę zeznań świadka Z. W. (dłużnik) oraz pozwanej dokonaną przez sąd I instancji. Z jednej strony świadek twierdził, że zawarł umowę o częściowy podział majątku z uwagi na naciski rodziny, a z drugiej strony pozwana tłumaczyła, iż do umowy tej doszło z uwagi na zły stan zdrowia jej męża, przy czym ta ostatnia okoliczność nie była w sprawie potwierdzona. Z okoliczności sprawy wynika, że pozwana musiała mieć wiedzę co do zadłużenia jej męża. Wspomnieć wypada, że na adres dłużnika od dłuższego czasu przychodziła korespondencja z (...) w sprawie zadłużenia wynikającego z nie płacenia składek. Z art. 527 § 3 k.c. wynika, że „Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Niewątpliwie pozwana w toku procesu domniemania tego nie obaliła.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 527 k.c. „poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że czynność prawna polegająca na zawarciu dnia 27 maja 2015 r. umowy o częściowy podział majątku wspólnego została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, w sytuacji, gdy w chwili przeprowadzenia podziału majątku wierzytelność powoda nie była stwierdzona”. Przede wszystkim wypada zauważyć, że zadłużenie dłużnika będącego mężem pozwanej narastało już od stycznia 2005 r. Wiązało się ono z niepłaceniem składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i (...). Przed wszczęciem postępowania administracyjnego w tej sprawie, powód informował dłużnika o zaległościach, jednak ten pisma z (...) odkładał. Tak więc nie można wiązać wydanie decyzji z 9 sierpnia 2016 r. w sprawie ustalenia zadłużenia z uzyskaniem wówczas wiedzy dłużnika o zadłużeniu. Dodać można, że wydanie powyższej decyzji było związane z uzyskaniem przez powoda tytułu egzekucyjnego niezbędnego do prowadzenia egzekucji administracyjnej, a także decyzja ta stanowić mogła podstawę ustanowienia hipoteki (art. 26 ust. 2, 3 i 3a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Tak więc ta tylko okoliczność, że częściowy podział majątku między pozwaną i jej mężem nastąpił rok wcześniej (2015), w żaden sposób nie mogła świadczyć o trafności zarzutu. Zgodnie z resztą z art. 528 k.c. „Jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Niewątpliwie w przedmiotowej sprawie zostały spełnione przesłanki skargi paulińskiej, a mianowicie: 1) istnienie wierzytelności podlegającej ochronie pauliańskiej i pokrzywdzenie wierzyciela, 2) uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej, 3) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela i 4) wiedza lub możliwość dowiedzenia się przez osobę trzecią o pokrzywdzeniu wierzycieli dłużnika (domniemanie wiedzy pozwanej). Dodać

warto, że zgody podział majątku dorobkowego małżonków bez ekwiwalentu może być przedmiotem skargi pauliańskiej (por. m. in.: uchwała 3 sędziów SN z 8 października 2015 r., III CZP 56/15). Innych zarzutów skarżąca nie podnosiła.

Biorąc pod uwagę powyższe, sąd odwoławczy oddalił apelację jako bezzasadną (art. 385 k.p.c.).

W pkt 2 wyroku sąd drugiej instancji zasądził od pozwanej na rzecz powoda 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 6 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Piotr Górecki Ryszard Marchwicki Jerzy Geisler

--	--	--